

Dizalice topline voda - voda

UMJESTO POTICAJA - NAMET!

■ Boris LABUDOVIĆ, dipl. ing.

Vjerojatno je tek rijetkima poznato da se kod primjene dizalica topline voda - voda, koje kao toplinski izvor koriste podzemne ili površinske vode, za to mora plaćati određena naknada. Takva obveza nije novost i postoji još od 2009. godine, a proizlazi iz odredbi Zakona o vodama i njegovih podzakonskih propisa.

Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja u kojima za proizvodnju toplinske i rashladne energije iz obnovljivih izvora još nema nikakvih značajnijih poticaja na državnoj ili lokalnoj razini. Uz to, da sve bude još gore, kod primjene nekih obnovljivih izvora potrebno je čak plaćati dodatne namete.

To je, primjerice, slučaj kod dizalica topline voda - voda, kod kojih se kao toplinski izvor koriste površinske ili podzemne vode. Naime, tada se prema zakonima i podzakonskim propisima, koji su na snazi već četiri godine, mora plaćati takvo korištenje vode i to po cijeni 0,1 HRK/m³ zahvaćene vode.

Što propisuje Zakon o vodama...

Zakon o vodama (NN 153/2009 i 130/2011) je krovni zakon iz područja vodnog gospodarstva i njime se uređuju pravni status voda, vodnoga dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, detaljna melioracijska odvodnja i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro.

Kada je riječ o plaćanju naknada za korištenje površinskih ili podzemnih voda za grijanje i/ili hlađenje, Zakon o vodama je više nego jasan! Naime, u njegovom članku 74. stoji da se pod pojmom 'korištenje voda' smatra '... zahvaćanje površinskih i podzemnih voda, uključujući izvorske, mineralne, termalne i termomineralne vode za različite namjene (...grijanje... i druge namjene)...'

Nakon toga, u čl. 76. određeno je što je to 'opće korištenje voda' i ono obuhvaća '... zahvaćanje površinske i podzemne vode iz prvoga vodonosnog sloja do 10 m dubine i to za: piće, kuhanje, grijanje...' To, zapravo, znači da se crpljenje vode za pogon dizalice topline do dubine 10 m

smatra 'općim korištenjem voda', za što kako u narednim člancima Zakona stoji, plaćanje naknada očito nije potrebno. Naime, čl. 79. jasno kaže: 'Za svako korištenje voda koje prelazi opseg općeg korištenja voda, odnosno slobodnog korištenja voda, potreban je ugovor o koncesiji ili vodopravna dozvola za korištenje voda.' Potom se u čl. 80. uvodi obveza praćenja takvog korištenja voda i stoji: 'Pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vode, osim pri općem korištenju voda i slobodnom korištenju voda, obvezne su voditi očevidnik o količinama zahvaćene vode i o tome dostavljati podatke Hrvatskim vodama.'

Inače, u poglavlju 'XVI. Prekršajne odredbe' propisane su kazne za nepridržavanje pojedinih odredbi Zakona. Tako u čl. 242. stoji da su za nevođenje očevidnika propisane novčane kazne u rasponu 20 000 - 100 000 kuna za pravne, odnosno 2000 - 10 000 kuna za fizičke osobe. Kazne su, prema čl. 243, predviđene i za nedostavljanje podataka o količinama zahvaćene vode Hrvatskim vodama i to u rasponu 10 000 - 50 000 kuna za pravne, odnosno 1000 - 5000 kuna za fizičke osobe!

... što Uredba...

Uredbom o visini naknade za korištenje voda (NN 82/2010 i 83/2012) određene su visine naknade koje treba plaćati za korištenje voda i njihovi korekcijski koeficijenti. U njezinom čl. 5. propisuju se iznosi naknade za pojedine načine korištenja voda pa ona 'za korištenje voda za potrebe grijanja i hlađenja stambenih građevina i poslovnih prostora, osim za termalne i termomineralne vode' iznosi spomenutih 0,1 HRK/m³ zahvaćene vode.

... a što Pravilnik o naknadi za korištenje voda?

Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 84/2010 i 146/2012) detaljnije propisuje obveznike, način obračuna naknade za korištenje voda, obračunska razdoblja, konačni i privremeni obračun naknade, način i rokove plaćanja i vođenje očevidnika naknade.

Već u 2. čl. Pravilnika stoji da 'naknadu plaćaju pravne i fizičke osobe... koje... zahvaćaju vodu za potrebe grijanja i hlađenja stambenih i poslovnih prostorija.'

Potom su u čl. 3. Pravilnika navedene jednadžbe prema kojima se izračunava visina naknade za korištenje voda. Tako je naknada koju treba plaćati u slučaju zahvaćanja podzemne ili površinske vode za primjenu u sustavima grijanja ili hlađenja (tj. u dizalicama topline voda - voda) određena jednadžbom:

$$N = N_4 \cdot V_4,$$

pri čemu su:

N - ukupni iznos naknade, HRK

N_4 - visina naknade prema čl. 5. ranije spomenute Uredbe, = 0,1 HRK/m³

V_4 - ukupna količina zahvaćene vode u obračunskom razdoblju, m³.

Potom se u čl. 7. određuje da će se naknada obveznicima koji ne omogućavaju uvid u pokazatelje ukupne količine zahvaćene vode, dostavljaju netočne podatke, nepravodobno dostavljaju podatke ili ih pak uopće ne dostavljaju obračunati na temelju podataka iz nadzora ili najviše dopuštenih količina iz ugovora o koncesiji i/ili vodopravnog akta.

Administrativni postupak

Na osnovi svega iznesenoga, očito je da se kod primjene površinskih ili podzemnih voda (koje se crpe s dubine veće od 10 m) kao toplinskog izvora dizalica topline mora plaćati naknada. No, koji administrativni postupak treba provesti i što sve treba priložiti nadležnim tijelima kako bi se naknada uopće mogla plaćati te time izbjegle ne male kazne, pojašnjavaju Hrvatske vode. U svakom slučaju, administrativni postupak je razmjerno složen (zar može biti drugačiji?!) i sastoji se od tri osnovna koraka:

- ishođenje vodopravnih uvjeta
- provođenje vodoistražnih radova
- ishođenje vodopravne dozvole.

Inače, zahtjeve za ishođenje vodopravnih uvjeta, vodopravne potvrde i vodopravne dozvole podnosi investitor ili druga osoba koju je on ovlastio. Razdoblje potrebno za ishođenje tih vodopravnih akata jednako je zakonskom roku i iznosi 30 dana, naravno ako pri tome ne bude zahtjeva za dopunom priložene dokumentacije.

Ishođenje vodopravnih uvjeta

Prvi korak je podnošenje zahtjeva za ishođenje vodopravnih uvjeta za vodoistražne radove za potrebe korištenja vode iz vlastitog vodozahvata, u skladu s čl. 4. Pravilnika o izdavanju vodopravnih akata (NN 78/2010). Zahtjev se podnosi Hrvatskim vodama, odnosno nadležnom Vodnogospodarskom odjelu (adrese i podaci za kontakt se mogu pronaći na stranicama www.voda.hr), a uz njega se prilaže sljedeća dokumentacija:

- a) program vodoistražnih radova za potrebe izvođenja zdenca, koji je izradila ovlaštena tvrtka za obavljanje vodoistražnih radova i koji treba sadržavati:

NARODNE NOVINE

SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

- Zakon o vodama (NN 153/2009 i 130/2011)
- Uredba o visini naknade za korištenje voda (NN 82/2010 i 83/2012)
- Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 84/2010 i 146/2012)
- Pravilnik o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda (NN 81/2010)
- Pravilnik o izdavanju vodopravnih akata (NN 78/2010)

- kratki opis lokacije na kojoj se provode vodoistražni radovi
- svrhu istraživanja (koja je namjena crpljenja vode)
- potrebne godišnje količine vode i predviđene kapacitete (iskazane u l/s)
- način provođenja vodoistražnih radova
- b) izvod iz katastarskog plana i dokaz o vlasništvu katastarske čestice na kojoj se radovi namjeravaju provoditi (ne stariji od šest mjeseci!)
- c) dokaz o uplaćenim upravnim pristojbama (20 kuna pri podnošenju zahtjeva i još 300 kuna za vodopravne uvjete).

Postupak ishođenja vodopravnih uvjeta ne ovisi o ishođenju lokacijske ili građevinske dozvole za objekt pa se može podnijeti ili pri ishođenju lokacijske dozvole ili nakon toga.

Provođenje vodoistražnih radova

Nakon ishođenja vodopravnih uvjeta treba provesti vodoistražne radove, pri čemu valja napomenuti da ih može izvoditi samo tvrtka koja je ovlaštena za bušenje istražnih bušotina te obavljanje vodoistražnih i drugih hidrogeoloških radova. Nakon toga, u skladu s vodopravnim uvjetima, valja izraditi izvješće (elaborat) o izradi zdenca, koje mora sadržavati sve tehničke podatke i pojedinosti o bušenju, litološkoj građi i tehničkim konstrukcijama zdenca te sve bitne hidrogeološke podatke i parametre.

Tako izrađeno izvješće, odnosno elaborat se dostavlja u Hrvatske vode na ishođenje vodopravne potvrde. Izvješće, odnosno elaborat pri tome moraju biti izvedeni prema vodopravnim uvjetima. Isto tako, treba napomenuti da se pri izvođenju tih radova investitor, u suglasnosti s Hrvatskim vodama, obvezuje osigurati vodni nadzor.

Ishođenje vodopravne dozvole

Nakon što je ishođena vodopravna potvrda, Hrvatskim vodama se podnosi zahtjev za ishođenje vodopravne dozvole. U skladu s čl. 13. ranije spomenutog Pravilnika o izdavanju vodopravnih akata, uz taj zahtjev se prilažu:

- podaci o nazivu i sjedištu korisnika vodopravne dozvole
- osnovni podaci o djelatnosti korisnika i lokaciji za koju se vodopravna dozvola izdaje
- pregledna situacija šireg područja s naznakom građevine
- lokacijska dozvola, akt nadležnog tijela prema posebnom propisu o gradnji na temelju kojeg se može pristupiti gradnji, uporabna dozvola, vodopravni uvjeti i vodopravna potvrda, zapisnik s tehničkog pregleda predstavnika nadležnog za poslove vodnoga gospodarstva
- dokaz o uplaćenju upravnoj pristojbi (u iznosu 400 kuna).

Mjerenje količina zahvaćene vode

Nakon što su ishođene sve potrebne dozvole i sustav grijanja i hlađenja s pripadajućom dizalicom topline pušten u pogon, potrebno je mjeriti količine zahvaćene vode i o tome, kako je ranije spomenuto, voditi očevidnik.

Obvezu prikupljanja podataka, ugradnje vodomjera, opreme te sadržaj i način vođenja očevidnika količina voda propisuje Pravilnik o očevidniku zahvaćenih i korištenih količina voda (NN 81/2010). Kako se ističe u njegovom čl. 2, količine vode se registriraju mjernim uređajem, odnosno vodomjerom, a ako su zahvaćene količine veće od 10 000 m³ godišnje, potrebna je i oprema za telemetrijski nadzor, prikupljanje, kontrolu i registraciju obračunskih podataka.

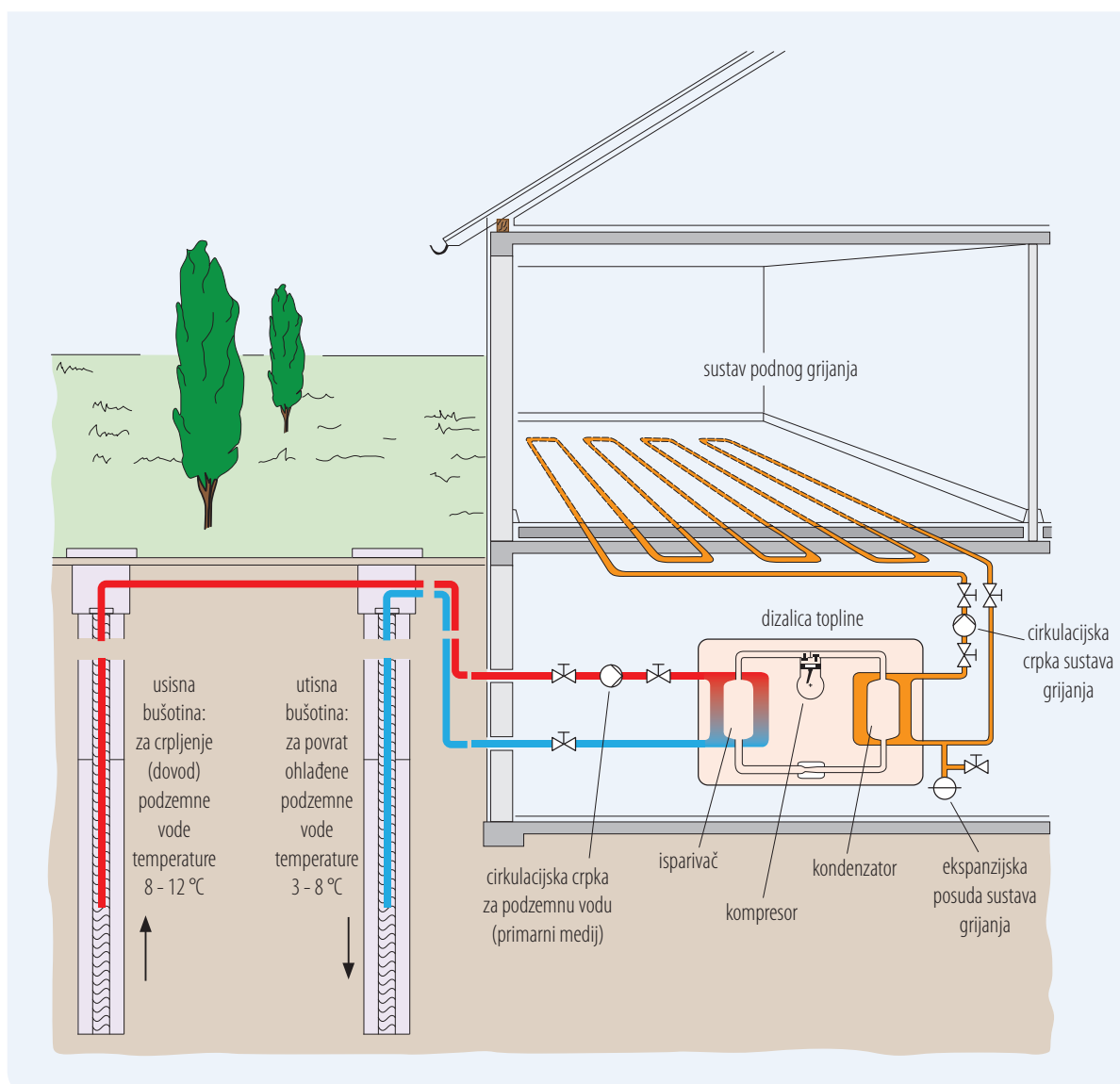
Mjerni uređaj treba redovito umjeravati, u skladu s odgovarajućim propisima iz područja mjeriteljstva. Vlasnikom mjernog uređaja pri tome se smatra investitor i on je o njemu dužan voditi računa.

Očevidnik količina zahvaćene vode se mora voditi u elektroničkom obliku i to 'dnevno, uredno i potpuno'. Uz to, podaci iz očevidnika trebaju se dostavljati Hrvatskim vodama na odgovarajućem obrascu iz priloga Pravilnika u sljedećim rokovima:

- mjesečno, za količine vode veće od 10 000 m³ godišnje
- tromjesečno, za količine vode 1000 - 10 000 m³ godišnje
- godišnje, za količine vode do 1000 m³ godišnje.

Podaci se pri tome dostavljaju do 15. dana u prvom sljedećem mjesecu, tromjesečju, odnosno godini.

*Tako radi
dizalica
topline voda
- voda*

Umjesto zaključka

Obveza plaćanja naknade za korištenje podzemnih voda kao toplinskog izvora u dizalicama topline voda - voda do sada se, koliko je poznato, pojavila kod dva projekta. Pri tome se u oba slučaja radi o javnim zgradama. Jedna je nedavno završeni Zakladni dom Zaklade 'Dostojanstvo i nada' na križanju Av. Marina Držića i Ul. Grada Vukovara u Zagrebu, a drugi je Palača pravde u Koprivnici.

Za razliku od toga, i dalje je velik broj ostvarenih projekata koji za grijanje i hlađenje pomoću dizalice topline koriste površinske i/ili podzemne vode s dubine veće od 10 m kao toplinski izvor, a koji takvu naknadu jednostavno ne plaćaju. Pri tome se, dakako, najviše radi o obiteljskim kućama koje su i ranije koristile vodu iz bunara ili podzemlja za opskrbu vodom pa je primjena takve vode kao toplinskog izvora za dizalicu topline bila logično rješenje. Uostalom, jedini način da

nadležna tijela otkriju takvo neovlašteno korištenje voda je nečija prijava (npr. susjeda).

Inače, zanimljivo je da takva obveza plaćanja naknade za korištenje podzemne ili površinske vode kao toplinskog izvora za dizalicu topline voda - voda postoji i u susjednoj Sloveniji. No, slično kao kod nas, takav se način korištenja vode rijetko prijavljuje, čak i pod cijenu da se zbog takvog neprijavlivanja od nadležnih tijela ne mogu ishoditi potpore za primjenu dizalica topline, koje u Sloveniji, za razliku od Hrvatske, postoje već niz godina.

Za kraj, valjalo bi samo spomenuti činjenicu da se u svim tim slučajevima zapravo ne radi o 'korištenju vode', već njezine toplinske energije. Naime, voda se nakon zahvaćanja i prolaska kroz izmjenjivač topline s nešto sniženom (ili pak povišenom) temperaturom u nepromijenjenoj količini i sastavu vraća tamo odakle je zahvaćena! ■